

Tomáš Němeček: Někdy trnu, abych soudcům a státním zástupcům nastaveným diktafonem nevykoledoval kárnou žalobu.

eFocus

Elitní novinář, kterého by měl každý právník znát - Tomáš Němeček. Vystudoval žurnalistiku na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Po vojně se pustil do studií na pražské právnické fakultě (jak sám říká, přijímací zkoušky skládal ještě v uniformě). Během své praxe vystřídal post šéfredaktora týdeníku Respekt, šéfkomentátora deníku Hospodářské noviny a vedoucího přílohy Orientace v Lidových novinách. V současnosti vede v „Lidovkách“ pondělní přílohu Právo & Justice a vyučuje na Právnické fakultě UK Mediální přípravu pro právníky. Občas publikuje (Kdo je nejvlivnější právník; Vojtěch Cepl: život právníka ve 20. Století). V roce 2004 získal Cenu Ferdinanda Peroutky, je také držitelem ceny Citibank Excellence in Journalism Award za ekonomický článek roku 1999.

Jsou čeští právníci mediálně zdatní?

„Pozoruji několik trendů. Jednak si větší advokátní kanceláře najímají public relations agentury, které jim zpracovávají lepší obraz na veřejnosti, i se je snaží dostat do novin autorskými texty. To někdy může vyvolávat otázku, do jaké míry je to dílem toho, kdo je pod tím podepsán. Pozoruji i to, že jsou rétorické a formulační schopnosti advokátů lepší. Pouští se do veřejné debaty troufale. V Lidových novinách je to nápadně Václav Vlk mladší. A věc, která mi přijde nejpozoruhodnější a nejlepší, je schopnost soudců, ale i státních zástupců formulovat svůj postoj, stát za ním a obhajovat své stanovisko. Někdy je to až tak, že o ně trnu, abych jim tím nastaveným diktafonem nevykoledoval kárnou žalobu.“

Předpokládám, že jako novinář jste pro sdílnost soudců, státních zástupců...

„Promiňte, že do toho skáču. Ale dnes na poradě (*pondělí 12. 3. 2012, pozn. red.*) poprvé převážilo moje právnické já nad tím novinářským. Když kolegové navrhovali, aby se naši reportéři v procesu s Vítem Bártou a Jaroslavem Škárkou pokusili vyzpovídat přisedící. Tedy ty laické soudkyně. A já jsem říkal: „Co jim to chcete provést? To jsou paní, které byly zvoleny a jsou takový relikv porotního prvku. A představte si, že by v Americe někdo kontaktoval během soudního řízení člena poroty. Navíc to jsou dámy, které jsou v kontaktu s médii nezkušené. Nemůžete od nich získat relevantní informaci a jenom zkomplikujete soudní řízení a dáte záminku pro vznášení námitek podjatosti. Vždyť tím můžete „vyoutovat“ celý senát...“ Tam jsem zažil vlastně úplně poprvé pocit, že by si měl novinář s ohledem na čistotu právní procedury uložit sebezdrženlivost.“

(*Pozn. red. Novinářům Lidových novin se přisedící Marii Jungwirthovou vyzpovídat nakonec podařilo. 14. března byla ze soudního procesu v případě korupce uvnitř vládních Věcí veřejných vyloučena. V rozhovoru totiž zhodnotila průběh řízení slovy jako hnus a žumpa.*)

Nemůže se třeba stát, že by příliš sdílný soudce řekl novinářům něco, co nebude v odůvodnění? Tedy to, co na sdílnosti soudců vadí například místopředsedkyni Krajského

soudu v Praze, Martině Kasíkové.

„Já mám pocit, že všichni soudci si dávají pozor, pokud mluví před vynesením rozsudku a sepsáním písemného odůvodnění, aby se vyjadřovali k procesním jevům. A dávají si pozor, aby se nevyjadřovali k meritu rozhodnutí. Já jsem nikdy neviděl, že by se nějaký soudce tak podřekl a byl tak sdílný, že by naznačoval něco, co se pak v odůvodnění neobjeví. Na blogu Jiné právo byla asi před dvěma lety zajímavá debata, do jaké míry má soudce dopředu naznačit, jakým způsobem z vyličení stran, to na samém počátku pojímá...a jak chce ten případ vést. To dělá například Tomáš Novosad na Městském soudě v Praze, který hodnotí důkazy už na počátku. Velmi třeba tlačí strany ke smíru a říká: „ S tímhle u mě nemáte šanci.“ Anebo říká, čemu se nebude v dokazování věnovat, protože mu to přijde mezi stranami nesporné. Pro mě, jako pro uživatele české justice a zákazníka, je to velmi přívětivé. Velmi rychle vím, na čem s tím soudcem jsem, on se snaží, aby to bylo málo nákladné a pokud možno se dohodli. Takže - obavu Martiny Kasíkové v abstraktní podobě chápu, ale myslím si, že to není praktický problém. Neregistroval jsem, že by k tomu docházelo. A naopak někteří soudci takzvané prvotní vymezení věci používají jako svoji taktiku. A to mi přijde jako dobrá věc.“

A výřečnost státních zástupců?

„Státní zástupci mi připadají až úzkostliví. Já chápu, že je to soustava organizovaná víc hierarchicky a týmově. Kdežto soudci jsou větší individuality. Rozumím, že některá státní zastupitelství mají až anti-hvězdný postoj. Moje zkušenost je taková, že státní zástupci jsou ještě opatrnější než soudci. Pokud máme dobré vztahy, poskytnou nám třeba obžalobu v nějakém předstihu. Věc, která bude stejně za pár dní veřejná. Jiné je to u věcí již vyřešených. K těm se vracejí, mluví o své taktice.“

Souhlasíte s tím, že se namísto státních zástupců vyjadřují mluvčí?

„Chápu, proč to tak je. Protože se bojí, aby neprozradili procesní taktiku. A ani se třeba necítí před novináři dobře.“

Stává se Vám, že například neochotu sdělovat informace, jako právník pochopíte - ale jako novinář ne? Že se to ve Vás „bije“...

„Janu Sváčkovi (*kandidát na ústavního soudce, pozn. red.*) jsem během jeho slyšení v Senátu psal, že by mi měl dát rozhovor. Že můžeme některé sporné věci probrat, ale že na něj netlačím. A on odpověděl, že chce mluvit nejdřív se senátory. Velmi zdvořile mi vysvětlil, že má pocit, že jeho názory by měli nejdřív slyšet oni, a ne média. Já jsem mu říkal, že to chápu. Dokonce jako právník. Bylo to od něj taktické, rozhodují to senátoři a ne média. Jako novinář jsem mu ale říkal, že si tí dělá medvědí službu. Protože tam, kde bude mlčet, tam vzniknou dohady a my se budeme snažit tu mezeru pokrýt z jiných zdrojů. A může to pro ně být horší. Takže to není ojedinělé, ta rozpolcenost. Není to ale neřešitelné dilema. Pokud mi to ti lidé nechtějí říct, já jim můžu ještě jednou zopakovat argumenty, ale nebudu je lámat. A slovo, které jsem v rozhovorech mimo záznam dával, jsem vždy dodržel.“

Ve vydání přílohy Lidových novin Právo a Justice z 12. března, jste ve svém komentáři k procesu s Vitem Bárta a Jaroslavem Škárkou, napsal ohledně těžké úlohy soudce v dokazování protiplnění: „ Podle mě stačí už to, co zaznělo: Bárta si platbami zavazoval poslance, aby hlasovali jako jeho zaměstnanci“. Vy jste ho tedy de facto odsoudil...

„To je ošemetná věc, příklad jednoho sváru, který se ve mně děje. Mám na některé věci právní názor, který vychází z toho, že jsem absolvent právnické fakulty. A například mi to přijde zajímavé a беру to jako právní novum. A chci napsat svůj komentář k procesu, který probíhá. Kdyby se děla politická věc a měly by být volby, tak nikomu nepříjde divné, že komentátor se k tomu vyjadřuje. Uznávám, že u soudního řízení je to divné. Několikrát mi to vytýkali i soudci ústavního soudu. Říkali, že nevhodně předjímám výsledek. Já odpovídal, že mi to ale vychází a trefuji se. Jenže tím hůř. Pro toho soudce to pak vypadá, že si to přečetl v novinách. Sváří se ve mně to, co jste říkal předtím. Respekt k čistotě procedury. Na druhou stranu vnímám poptávku lidí, kteří chtějí vědět, jak se v tom mají zorientovat. Můj komentář proto má naznačit, jak vidím situaci já a co je důležité sledovat. Je to podobná analýza,

jakou provádí komentátor jakéhokoliv jiného lidského dění. Někdo by mohl spočítat, do jaké míry se v těch predikcích střetují...”

Tak v procesu s Bártou a Škárkou si to můžeme pohlídat...

„Ta predikce je zatím dost opatrná. Jen že se to lépe vyvíjí pro obžalobu a že to, co zaznělo, v podstatě stačí. Když v definici úplatku stojí „v souvislosti s obstaráním věci veřejného zájmu“, tak tou věcí obecného zájmu může být už sama čistota procesů v politických stranách jako taková. Opírám se o lednový nálezn Ústavního soudu.“

Nemůže se stát, že by novinář, byť částečně, svým názorem ovlivnil soudce?

„Byť mám mezi soudci několik dobrých přátel, kteří mi řeknou leccos, tak tohle by mi ani ten nejlepší přítel nepřiznal. Že na něj mohl mít vliv článek v novinách. Já vím, že se to děje. Víím to třeba od kolegů, kteří říkají, že některý soudce těžce nesl naši výtku, že špatně zhodnotil důkazy. Nebo že má rozsáhlé průtahy... Každý rok v příloze Lidových novin tiskneme statistiku průtahů a nedodělků na Ústavním soudu. Kdo jiný to má dělat? Nad Ústavním soudem je jen veřejnost. Beru to tak, že meziročně to k něčemu bylo. Třeba jedna kritizovaná soudkyně, která byla poslední se za poslední rok zmobilizovala. To je příklad, kde mi „vliv na soudce“ každý schválně.“

Vzpomenete si na nějaký konkrétní příklad?

„V případě korupce, kdy byl prvoinstančním soudem vynesén podmíněný trest, jsme psali, že dokazování bylo správné. Byla to vážná korupce. Ale pokud členka představenstva konsolidační agentury, nejlépe placená úřednice v zemi, dostane podmínku, tady je něco špatně. Jí totiž bolí jediné ztráta osobní svobody. Trest by tak měl být nepodmíněný. Odvolací soud potom řekl: Všechno je správné, jenom trest měníme na nepodmíněný. To se nám stalo dvakrát.“

Je to vlastně dobře?

„Zdá se mi, že něco patří k tříbení názorů a veřejné debatě, která se vede ať už ve specializovaných časopisech nebo denících hlavního proudu. Promiňte, ale soudci jsou opravdu trénováni na to, aby čelili jakýmkoliv vlivům.“

Přemýšlel jste někdy vážně o tom, že se budete věnovat právu a ne novinářině?

„Přemýšlel, velice vážně. Když jsem na začátku roku 2005 končil v Respektu, měl jsem relativně čerstvý diplom a šlo to změnit. Důvod byl takový, že jsem byl šéfredaktor Respektu a říkal jsem si: Co víc může člověk dokázat? Změnu mi rozmluvil nebožtík Vojtěch Cepl, který se mi za tyto úvahy vysmál. Říkal: „V právu tím, že jste novinář, nikoho neohromíte. Ale být novinářem, který má právnické vzdělání, to má velmi zajímavou komparativní výhodu.“ Potom jsem si na něj vzpomněl. V jistém smyslu měl a má pravdu. Byla to poslední křižovatka, kdy to pro mě bylo reálně možné. Potom už jsem měl moc dětí... Rozdíl mezi platem, který má novinář a platem začínajícího právníka byl už obšcenní. To je ten problém. Aby se člověk živil právem, tak musí projít údolím stínů – koncipienta nebo čekatele. A v tu dobu je vhodnější, když neživí malé děti.“

Děkujeme za rozhovor.

Foto: Jindřich Mynařík, LN

Další články:

- [Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s.r.o.](#)
- [Náš náskok byl v odhodlání a ochotě riskovat](#)
- [Na co se zaměřoval úřad pro ochranu osobních údajů při své kontrolní činnosti v roce 2020?](#)
- [„Co nás čeká v právu ICT v roce 2021“](#)
- [Rozhovor s Petrem Sprinzem](#)
- [Odborný seminář: Závazky v novém občanském zákoníku](#)
- [Odborný seminář: Smlouvy uzavírané se spotřebitelem v novém občanském zákoníku](#)
- [Chambers Europe 2012: PRK Partners oceněna za nejlepší klientské služby](#)
- [Nataša Randlová prominentním právníkem Chambers Europe](#)
- [Ocenění soutěžněprávního týmu advokátní kanceláře Schönherr](#)
- [Advokátní kancelář KŠB byla oceněna jako nejlepší národní právní firma v ČR](#)